

## Štajersko.

**Učiteljsko društvo za brežiški in severniški okraj** ima svoj občni zbor v ponedeljek, dne 6. januarja 1908., točno ob pol 11. uri dopoldne v šoli na Vid mu. Dnevni red: 1. Odobrenje zapisnika zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Predsednikovo poročilo o društvenem delovanju lanskega leta. 4. Poročilo blagajničarke in pregled računa za l. 1907. 5. Razna druga poročila. 6. K točki: „Na delo med ljudstvo!“ 7. Iz šolske prakse. 8. Želje in nasveti.

Vsem društvnikom in društvnicam kliče odbor: Na snidenje!

**Konjiško učiteljsko društvo** je sklenilo, da bo prirejalo v svojem okraju roditeljske sestanke. Prvi roditeljski večer se je vršil 15. decembra 1907. v čadramski šoli. Obisk je bil nepričakovano dober. V kraju kot je Čadram, kjer ljudstvo ni posebno naklonjeno šoli, se nismo nadejali kaj takega. Računali smo na kakih 40 ali 50 prijateljev šole, a prišlo jih je čez 120. Tov. nadučitelj Brumen je izborni izvajal svoj tema „O vzgoji otrok pred in med šolsko dobo“. Ljudstvo je pazno in z zadovoljstvom poslušalo predavanje. Ob koncu se je razvila živahna debata med starši in učiteljstvom. Starši so z veseljem obljubili, da se prihodnjega sestanka radi udeležijo. Tudi več tovarišev in tovarišic je bilo navzočih. Upajmo, da tudi pri nas ljudje izprevidijo, da je šola le njim in njihovi deci v korist. Janko Kržišič.

**Učiteljsko društvo za ptujski okraj** zboruje v nedeljo, 12. dne januarja 1908., ob pol 11. uri dopoldne v okoliški šoli. Vzpored: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Letno poročilo. 4. Volitev novega odbora. 5. Volitev dveh pregledalcev društvenih računov. 6. Volitev odseka za izvenšolsko delovanje. 7. Slučajnosti in nasveti.

K polnoštevilni udeležbi vabi vljudno Žiher, t. č. predsednik.

**Učiteljsko društvo za mariborsko okolico** ima svoje glavno zborovanje v četrtek, dne 9. prosinca 1908., ob pol 11. v šoli Leitersberg-Krčevina.

Dnevni red: 1. Zapisnik o zborovanju dne 5. dec. 1907. 2. Dopisi in razgovor o njih. 3. Poročilo delegata o zborovanju „Zveze“ dne 8. dec. 1907 v Celju. 4. Poročilo načelnika o društvenem delovanju v preteklem letu. 5. Poročilo blagajnika o društvenem imetju. 6. Predlogi in nasveti. 7. Volitev novega odbora. Čislane gg. odbornike prosim, da se snidejo v svrhu pogovora nekaterih društvenih važnosti že ob 10.

Dragi tovariši in tovarišice!  
Blizuja in daljna prihodnost šolstva in našega stanu bo zahtevala složno in tesno združitev naših moči. Pridite vsi dosedanjji člani našega društva, novi pa pristopite in vzprejte kmalu svoje vrline v prid in korist šolskega in stanovskega napredka. Društvena moralna moč in moč našega gromotna podlaga tvorita to, kar imenujemo živahnost in zavednost stanovske organizacije. Ne bodimo popustljivi v shvatanju in pojmovanju vrednosti in potrebnosti stanovskega združenja!  
Imenom odbora kliče vsem veselo in podjetno 1908. leto  
Avgustin Požegar, t. č. načelnik.

## Književnost in umetnost.

**Domače ognjišče.** Štav. 12. tega letnika prinaša to-le vsebino: 1. — n — Dobrotnikom. — 2. Ob koncu leta. — 3. Ferdo Plemič: Več solca! — 4. Listek. Ferdo Plemič: „Ne pusti me umreti!“ — Ivo Trošt: Zastrta slika. — 5. Dopisi. — 6. Drobline. — 7. S to številko je zaključilo „Domače ognjišče“ svoj prvi letnik, ki si je pridobil pod spretnim urejevanjem tov. nadučitelja Dimnika vseobče priznanje. Vsa snov je zanimiva in aktualna, kazalo pa izpričuje bogato vsebino. „Domače ognjišče“ se je med ljudstvom priljubilo, kar dokazuje, da je bilo potrebno. Sedaj je naša skrb, da se mu pomnoži število naročnikov. Ti se naj takoj zglašajo, da ne bo — kot letos — zmanjkalo posameznih števil.

**Zvonček** objavlja v 1. številki devetega letnika to izbrano vsebino: 1. Siromakova smrt, Fr. Ločniškar. Pesem. — 2. Naša Minka na Gorenjskem. Juraj Pangrac. Povest. — 3. Težka naloga. Podoba v barvotisku. — 4. Premodre glave. Silvester K. Narodna smešnica. — 5. Hčerki. E. Gangl. Pesem s podobo. — 6. Mladi fizik J. N. Poučni spis. — 7. Božja pravičnost. Fran Mrmolja. Narodna legenda. — 8. Jakec in Mihec. Polenčan. Povest. — 9. Raztrgane hlače. Slika v barvotisku. — 10. Zgodbe iz živalskega življenja. — m — Povest. — 11. Dva jazbeca. Ivo Trošt. Basen s podobo. — 12. Medved in lisica. Fran Ločniškar. Basen. — 13. Dober zaveznik. Sorin. Povest. — 14. Dvojna bolečina. E. Gangl. Pesem s podobo. — 15. V album, v mlada srčeca. Ivo Danič. Pesem. — 16. Dvojno plačilo. Borisov. Pesem. — 17. Pouk in zabava. Novoletno voščilo. Fr. Rojec. — Usmilite se ptičje! — Božično drevo. — Slovanska država v Ameriki. —

Časnikarstvo v Ameriki. — Za punčko — v smrt. — Najstarejši časopis. — Vas brez moških. — Svinčnik. — Koliko pojedov kruha v posameznih državah. — Jubilejski denar. — Poseben pojav. — Pametna žival. — Kotiček gospoda Doropolskega. — 18. V deveto leto! — List je krasno opremljen, kar dela vso čast „Učiteljski tiskarni“. Poskrbimo, da se število naročnikov podvoji, da se bo list na trdni gmotni podlagi vedno bolj razvijal in koristil ljube slovenske mladine. Ta je pač toliko vredna, da ji z lepo knjigo širimo in bogatimo duševno obzorje. To je najlepša opora, ki ji je lahko damo na pot v življenje!

**Popotnik.** Letnik XXVIII. — Št. 12. — Na prvem mestu čitamo konec Ohlupovega spisa „O nra vni vzgoji in nra vnem pouku“ v prevodu, ki ga je oskrbel Karel Svoboda. — Gotovo zbudilo splošno zanimanje Janka Polaka „Pedagoška študija o otroku“. — Miro Šijanec priobčuje konec svoje razprave „Triandrus“. — „Književno poročilo“ obsega Antona Lebana oceno konferenčnega poročila g. nadzornika Stiasnega. — „Razgled“ sklepa list. Naročnikom in sodnikom veljajo te besede: „Z današnjo številko zaključuje „Popotnik“ svoj 28. letnik. Več kot četrstoletna naporna dela, truda in morečih skrbi imamo torej za seboj. In s ponosom lahko poudarjamo, da trud ni bil zaman, da je delo rodilo dober sad in da smo z našimi težnjami vrlo napredovali, O tem nam svedoči vrsta „Popotnikovih“ letnikov, iz katerih se zrcali od leta do leta napredek. Da je tako, imamo se pač zahvaliti vrlim našim sodnikom, ki so nas z redko požrtvovalnostjo — pogosto še celo z gmotnimi žrtvami — zalagali z dobrim gradivom ter nam olajševali izvršitev težavne naše zadače. Štejemo si v sveto dolžnost, da jim na tem mestu izrekamo najtoplejšo zahvalo! Priporočamo se jim obenem pa tudi za nadaljno naklonjenost in podporo ter zlasti poudarjamo, da bi pač težko pogrešali one mlajše nadarjene in marljive moči, ki so zlasti v zadnjih letnikih tako bogato zalagali „Popotnikove“ predale z izbornim, aktualnim gradivom. Prosim jih prelepo, da nam ostanejo zvesti sodniki tudi v bodoče. Žal, da jim dela in truda ne moremo nagraditi po zaslugi, ker nam to gmotna sredstva, ki razpolagamo z njimi, ne dopuščajo. Naj jih bodri zavest, da so s svojim koristnim delovanjem pospeševali koristi narodnega šolstva ter povzdigovali tako tudi ugled ljudskošolskega učiteljstva! Želimo le, da bi dosedanjim našim sodnikom, ki so po pretežni večini ljudskošolski učitelji, se pridružilo še mnogo novih sodelavcev. Le tako bo mogoče naš podagogoško-znanstven list povzdigniti do onega viška popolnosti, ki si ga doseči želimo na korist naše šole in v čast našega stanu. — Ker je pa vsakemu podjetju predvsem potrebna gmotna podlaga se obračamo obenem tudi do vseh naših dosedanjih podpornikov-naročnikov s prošnjo, da nam ostanejo zvesti podporniki tudi v bodoče ter se vrhutega se potrudijo, da nam pridobijo vsaj po enega plačujočega naročnika med tovariši, predvsem pa naj dosežejo, da je vsaka šola naročena vsaj na en izvod „Popotnika“. Le tedaj nam bo mogoče nagraditi našim sodnikom vsaj nekoliko njihovo požrtvovalno sodelovanje. — Ne bo se nam menda štelo v zlo, ako na tem mestu omenimo, da završuje „Popotnikov“ urednik s to številko 25letnico svojega uredništva in da je torej smatrati ta letnik za nekak jubilejski letnik, kar pa seveda le registramo. — „Popotnik“ bo izhajal v sedanjem obsegu in v sedanjih oblikah tudi v novem letu mesečno kakor dosedaj. Naročnina tudi ostane ista v kljub podražanju papirja in delavskih moči. Zato pa se nadejamo, da se „bo število sedanjih naročnikov tem razmeram primerno vsaj podvojilo“. — To želimo tudi mi. „Popotnikovemu“ uredniku pa, velezaslužnemu in značajnemu tovarišu M. J. Neratu, ki je vse svoje sile in zmoglosti žrtvoval njemu ter v njegovi službi takorekoč osivel, najiskrenejšje čestitamo k temu jubileju! Živio na čast in korist našega stanu!

**Slovan.** Na ogled se je razposlala 1. št. IV. letnika našega najlepšega mesečnika, ki resnično nima para na vsem slovanskem jugu tako po elegantni opremi kakor po obliki in bogastvu velikih in krasnih slik. — Dolžnost vsakega inteligentnega Slovanca je, da podpira ta list, ki je eminentne važnosti za naš narod v kulturnem pogledu. — Kakor čujemo, med učiteljstvom ni baš veliko naročnikov. List, ki zastopa protireakcionarno stališče, ki je zatohlo s svobodne umetnosti in svobodnega prepričanja, naj bi našel več odziva v naših vrstah. — Učiteljstvu in vsemu slovenskemu občinstvu v modernem in naprednem duhu urejeni mesečnik kar najtopleje priporočamo.

**Ljubljanski Zvon.** Ta najstarejši slovenski leposlovni list, ki so mu sodniki najboljše slovenski literati, je vreden vsestranske gromote podpore. Med njegovimi sodniki je tudi več učiteljev. Uredništvo objavlja tudi za to leto lep program, ki izveden obogati naše leposlovje in našo znanost. Želimo, da bi imel tudi v tem letu „Ljubljanski Zvon“ čimveč naročnikov in bralcev.

**Prokleta!** Znameniti Bichebourg Vakanov roman v štirih delih, ki ga je v slovenskem prevodu l. 1885. priobčil bil tov. Janko Leban v taktatnem „Ljubljanskem Listu“, izide sedaj v posebni knjigi v zalogi g. V. Požgaja v Kranju. Knjiga je opremljena z ilustracijami ter tekst nanovo pregledan po g. Lebanu. Gotovo najde ta interesantni roman obilo kupcev in čitateljev!

**Mali dobrotvor.** Ta hrvaški mladinski list s podobami bo izhajal tudi v tem letu vsak mesec po enkrat. Vsebinska mu je izbrana. Poln je peseme, povesti, pravljic in poučnih spisov. Vanj pišejo najboljši hrvaški mladinski pisatelji. Zato je med mladino jako priljubljen. Naročnina — 80 h na leto — prejema gosp. Fr. Bartuš, ravn.-učitelj v Zagrebu. Slovenski mladini, ki se hoče priučiti hrvaščini priporočamo ta list.

## Politiški pregled.

**\* Deželni zbori.** Ker je potekla deželnim zborom poslovna doba, so se razšli. — Nove volitve bodo koncem meseca februarja 1908.

**\* Prestolni govor v delegacijah.** Na nagovor predsednika je cesar odgovoril s prestolnim nagovorom: „Izraz vdanosti in voščila povodom mojega ozdravljenja so me jako razveselila. Bodi vam presrečna hvala. — Veseli me, da morem poudarjati, da so odnosi monarhije z inozemstvom od zadnjega delegacijskega zasedanja sem ostali najboljši. Prizadevanje vseh držav stremi za pomiranjem in konsolidiranjem splošnega miru potom osnovanja odnosa, ki naj se naslanjajo na čim večje medsebojno zaupanje. S tem, da se bomo strogo ravnali po temeljnih načelih naše politike in opirali na presrečne odnose z vsemi državami, bomo tudi v bodoče prispevali uspešno k vzdrževanju miru in zagotavljanju razvoj in blaginjo narodov monarhije. — Moja vojna uprava je omejila, kar se je dalo, povšek stroškov za vojsko in mornarico. Tudi zahteva po izrednih vojnih kreditih je znatno zmanjšana. Bosna in Hercegovina bo tudi v prihodnjih letih mogla pokrivati svoje stroške z lastnimi dohodki. — Normalnemu povšku upravnih stroškov, provzročenemu po progresivnem razvoju uprave, odgovarja povšek postavk o pokritju, ki je odvisen od stalnega gospodarskega razvoja. Prepričan sem, da bo delegate v odločevanju o predlaganih vprašanih vodila izkušena patriotska požrtvovalnost, voščim njihovemu delovanju najboljšje uspehe in kličem jim dobrodošli.“

**\* Prusko politiko** so obsojali v delegaciji Glombinski, Klofač, Kramar in Kozlowski, Nemci so jo branili!

**\* Poslanska zbornica** je v zadnji seji odobrila budgetni provizorij, zakon o davku na sladkor itd., nakar so šli poslanci na počitnice. Tudi med počitnicami bodo prejemale dijete, seveda na škodo davkoplačevalcev.

**\* Koliko davka bomo plačali leta 1908?** Minister Koritowsky se je pri otvoritvi proračunske debate bahal, da je konec l. 1906. nekaj nad 146 milijonov kron prebitka v državni blagajnici, obenem pa je tudi povedal, koliko se bo moralo 1908 plačati državnih davkov.

Direktni davki:	
Zemljiški davki . . . . .	53,500,000 K
Hišni davki . . . . .	93,650,000 "
Davki iz stavb . . . . .	8,264,000 "
Davki iz patentov . . . . .	20,000 "
Splošni pridobinski davki . . . . .	35,470,000 "
Davek iz krošnjarije . . . . .	198,000 "
Davek iz dohodkov podjetij, ki morajo dati javne račune . . . . .	56,400,000 "
Davek iz dohodkov . . . . .	9,280,000 "
Osebnih dohodninskih davek . . . . .	60,900,000 "
Davek iz „višjih“ dohodnim . . . . .	2,482,000 "
Davek iz obresti dolž. davkov . . . . .	1,300,000 "
Eksekucijske davščine . . . . .	2,108,000 "
	<b>323,552,000 K</b>

Indirektni davki:	
Davek od žganja . . . . .	88,000,000 K
iz drožja . . . . .	750,000 "
iz denatur. žganja . . . . .	830,000 "
od piva . . . . .	77,450,000 "
„cukra § 1, konsum . . . . .	130,000,000 "
„ „ § 2 . . . . .	450,000 "
„ „ petroleja . . . . .	20,400,000 "
„ „ vina in mošta . . . . .	12,520,000 "
„ „ mesa . . . . .	16,200,000 "
„ „ drugih življenskih potrebščin . . . . .	1,520,000 "
Davki od najemščine užitniškega davka . . . . .	6,333,000 "
Razni davki indirektni . . . . .	114,000 "
Razni davki, . . . . .	1,840,200 "
	<b>356,307,200 K</b>

Pripomniti je, da niso tu uračunane carine, tobačna režija in sol.

**\* Tajno volilno pravico v občinah** uvedejo na Štajerskem. Glasoval se bo z listki, ne pa kakor doslej osebno. To bo provzročilo marsikatero izpremembo zlasti po nemškutarskih občinah.

**\* Izvrševalni odbor štajerske „Narodne stranke“** se je na seji glavnega odbora v Celju dne 22. decembra sestavil tako: predsednik g. dr. Vekoslav Kukovec, podpredsednik gg. župana Sireca in Šinko ter dr. Bo-

žič, blagajnik g. dr. Ljudevit Štiker, namestnik g. dr. Guido Sernee, tajniki gg. Vekoslav Spindler, dr. Kalan in Janko Lešničar, odborniki gg. J. Božič iz Zabukovja, Armin Građnik, Viktor Glaser, Avgust Drukar, M. Klinar iz Rečice na Paki, A. Mahne, Mart. Oevirk iz Vel. Pirešice, dr. Janko Sernee in Blaž Urlep, župan iz šentjurske okolice.

**\* Vseslovenski kongres** se vrši, kakor smo že poročali, prihodnje leto v Rusiji. Iz srede avstrijskih Slovanov je izvoljen v odbor tudi poslanec Hribar.

**\* Boj kot pruskega blaga v Galiciji.** Agitacija za boj kot pruskega blaga se je razširila že po vsi deželi. Osnuje se 105 agitacijskih odborov, a obrtni shodi se skličejo v ta namen po vsi deželi. Na stotisoče tiskanih pol, v katerih se Poljaki pisмено zavežejo, da bodo bojkotirali vsako prusko blago, so že razdelili med prebivalstvo. Za vse člane se uvede posebno znamenje. Da se vračanje pruskih vzorcev, cenikov itd. omogoči, je liga razdelila 500.000 gumiranih lističev z napisom: „Retour“, refusé à cause des crimes prussiennes sur la nation polonaise.“

**\* Ločitev cerkve od države na Francoskem.** Po daljši in burni debati je sprejela zbornica s 354 glasovi proti 177 glasom zakon o cerkvenem imetju, ki ga konfiscira država. S tem zakonom je sprejet ves kompleks zakonov, ki se nanašajo na ločitev cerkve od države.

**\* Obligatorična pokojninska pravica privatnih uradnikov.** Minister za notranje stvari, baron Bienerth, je imenoval bivšega poljedelskega ministra grofa Leopolda Auerperga za dobo 5 let predsednikom penzijskega zavoda za privatne uslužbence, ki se ima ustanoviti. Izvedbene odredbe k zakonu izidejo v najkrajšem času.

**\* Načrt zakona za starostno oskrbo** se predloži državni zbornici oktobra prihodnjega leta. Tako je obljubil ministrski predsednik češkemu poslancu Klofaču.

**\* Slovaška liga v Ameriki.** Slovaški izseljenci v Ameriki so si ustanovili svojo ligo, ki ima namen, ohraniti Slovakom tudi v tujini, narodno zavest in zvezo z domovino. Potom lige bodo tudi nabirali denarne podpore za narodnostni boj na Ogrskem.

**\* Drugoverci na Ruskem.** Iz Petrograda javljajo, da je minister za notranje stvari predložil državni dumi zakonski načrt, s katerim se odpravijo vsa omejenja državljanskih pravic za drugoverce.

## Vestnik.

„Učiteljski tovariši“ stopa danes pred svoje naročnike v prenovljeni, povečani obliki. To znači lep korak naprej. Kolikor je v naših močeh, bomo tudi v tem letu storili za list. Somišljenice in somišljenike naj prosimo, naj nas krepko podpirajo, da bomo mogli zadovoljivo izvrševati svojo težko in odgovorno nalogo. Naročniki morajo biti predvsem redni plačniki. Brez denarja ni nič. Vkljub povečanju lista in vkljub večjim cenam vseh tiskarskih izdelkov ostane naročnina „Učit. Tov.“ ista. Skrbimo vsi, da se pomnoži število njegovih naročnikov tudi v neučiteljskih krogih! To bo naš odgovor na vse podne napade!

**Naši inserati.** Inserati so vsakemu listu dobra opora. Po številu teh se da tudi sklepati na ugled lista. Naš list ima že lepo število inseratov. Skrbeti pa moramo vsi, da se to število poveča. Vse tvrdke, ki imajo zvezo z učiteljstvom in šolstvom, naj objavljajo svoje oglase v našem listu. Kakor podpiramo te tvrdke mi, tako naj te tvrdke podpirajo nas. Roka umiva roko. Naši somišljeniki naj v tem smislu posredujejo pri dotičnih tvrdkah. Tako zve učiteljstvo, kam se mu je obrniti v tem ali onem slučaju, naš list pa pridobi s tem na ugledu in veljavi. Učiteljstvo pa se naj pri naročilih ozira samo na tvrdke, ki inserirajo v našem listu, ter se naj pri nakupu sklicujejo na oglase „Učit. Tov.“ — Dandanes mora gledati tudi učiteljstvo, da gromotno učvrsti sebe, svoja podjetja in svoje liste!

**Učiteljski dobrotniki.** „Učiteljsko društvo za Trst in okolice“ v počastitev spomina pokojnega tov. Strmška l. rok na račun pokroviteljine 50 K; gđe. Amalija Donati iz Mokronoga 10 K namesto honorarja g. dr. M. Hočevarju, ki ga je v prid učiteljskemu konviktu odklonil; vesela družba, zbrana po koncertu moravskih učiteljev v Seidlovi restavraciji zložila 32-78 K, (g. zobozdravnik dr. Praunseis je daroval v tej družbi 10 K); tvrdka Gričar & Mejač v zmislu „gospodarskega programa“ 51 K; slovenskemu učiteljskemu iznova priporočamo te narodno in pošteno tvrdko. Stroj k svojim! — Živeli učiteljski dobrotniki! Bog plati!

**Letnino za učiteljski konvikt** so plačali tovariši: M. Vrbič in M. Žitko iz Sodražice; Fr. Ausser iz Boh. Bele in Anton Kadunc iz Tribuč. Hvala!

**Jubilejski dar za učiteljski konvikt:** tov. E. Gangl iz Idrije 10 K; tov. Jakob Dimnik iz Ljubljane 10 K; tov. Slavoj Dimnik iz Postojine, 3 K in učiteljščnik IV. leta, Ivan Dimnik iz Ljubljane, 2 K; Jakobina

Ganglova 10 K, Marija Ganglova 10 K. Živili nasledniki!

**O zborovanju „Deželnega slov. učit. društva“** je tudi „Nova Doba“ priobčila poročilo. Veseli nas to in prav je tako. Čim več pišejo o nas, tem bolje za nas. Želeli bi si samo nekaj manj moralnih pridig. Dandanes je že tako, da nam dajejo vsi ljudje dobre svete, ki pa so samo besede. Učiteljstvo mi privesek ni tej ni oni stranki, ampak hodi svoja pota in dela tako, kar bo njemu, šolstvu in narodu v korist. Podpira tiste, ki podpirajo njega, a nasprotuje tistim, ki nasprotujejo njemu. — O imenovanem zborovanju je poročal tudi „Slovenec“. Ta vidi povsod same pošasti, tako tudi v vsakem našem koraku. Ta strah mu je izsilil to-le srčno izpoved: „Ljudstvo bo kakor na Nižjam Avstrijskem tudi pri nas vzelo v roke veliko mesto. Dobri učitelj bo ljudstvu najboljši prijatelj, ki bo užival njegovo največje spoštovanje, liberalne zagrice pa bomo pogrnali tjakaj, kjer je jok in skripanje z zobmi“. — Naj se zgodi tako! Naj pridejo vsaj dobri učiteljem dobri časi, druge naj vzame vrag, če je že tako določila „Slovenec“ volja! Samo, prosimo, po katerem zakonitem določilo?

**Oboliel je tovariš Jan ko Le ban** na Bukovici pri Škofji Loki ter dobil dopust. Bolezen — učiteljska usoda!

**Umrl je dne 26. pret. m. v Celju gosp. I. Petriček**, bivši logarski in kmetijski oskrbnik, oče tov. Antona Petrička, nadučitelja v Žalecu. Naše sožalje!

**Učiteljske v Mariboru.** Z Dunaja poročajo brzojavno: Suplent v Iglavi, Friderik Novotny, je imenovan za glavnega učitelja na mariborskem učiteljskem. — Učitelj na vadnici Gabriel Majcen, proti kateremu so učiteljski štrajkali, je tudi imenovan za glavnega učitelja na mariborskem učiteljskem.

**Četrtoletniki mariborskega učiteljskega** so izjavili, da obiskujejo zopet pouk, upajo pa, da bo učna uprava preiskala razmere na učiteljskem. Upati je, da se upravičeni zahtevi dijaštva ugodni in Maječna odstrani.

**V zadevi ponemčevanja krčevinsko-leitersperške šole** pridejo v doglednem času zanimive reči na dan. Dognalo se je, da so podpisovali hlape gospodinje, žene može, ne da bi vedele za kaj se gre. S tem „podpisovanjem“ se bo bavilo najbrž državno pravdnstvo, in nemškutarji bodo za vedno — blamirani.

**Iz Breznice** nam poročajo: Naša šolska mladina je jako dovtetna. Kako radi so otroci segali po Žirovnikovih narodnih pesmih! Sto komadov je razdelilo med nje učiteljstvo in še so povpraševali po njih. Ravnotako so deklice radi kupovale „Slovensko Abecedo“ gospe Milene Kiferletove. K letu jih gotovo spet naročimo, zakaj tudi odrasla dekleta se zanimajo za to priročno knjižico. Kogelnje, sezite pridno po nji, ker vam bo v veliko olajšanje pri pouku! — Tudi narodni kolek že čislajo naši otroci in imajo z njim svoje posebno veselje. Ponosni so, da podpirajo tudi oni za šolstvo tako velezaslužno družbo sv. Cirila in Metoda. Vedo tudi, da se prodajajo različni domači izdelki, kakor pridatek h kavi i. t. d., v družbino korist, in nekatere gospodinje so jih že jako pohvalile. — Tako je upati, da bo ljudstvo po otrocih zaznalo pomen narodnega dela.

**2. januar 1908.\*** Gotovo že leta in leta še noben dan ni učiteljem po Štajerskem napravil toliko preglavice kakor ravno ta dan. In kaj? — Mnogo učiteljev je namreč mnenja, da je 2. januar 1908 šolski dan. Tako mislijo tudi nekateri okr. š. sveti, kakor n. pr. ptujski, ki je uradno zaukazal, da se mora po vseh šolah ptujskega okraja ta dan poučevati. — Drugi so zopet naziranj, da je 2. januar pouka prost dan, in so šolo za ta dan odpovali. In tako sem storil tudi jaz, ker sem prepričan, da smo poslednji zakonito postopali. A oglejmo si odredbo c. kr. štaj. dež. šolskega sveta z dne 19. oktobra 1907, št. 3/4289/15, ki se v 5. zvezku str. 30 novih š. zakonov in odredb v navedenih točkah glasi doslovno: A. Bezüglich der allgemeinen Ferialtage während des Schuljahres haben folgende Bestimmungen zu gelten: a) in Orten, an denen sich Mittelschulen befinden, gelten die an den Mittelschulen eingeführten allgemeinen Ferialtage auch für die Volks- und Bürgerschulen; ausgenommen sind für die Volksschulen die Semesterferien und für die Volks- und Bürgerschulen der 2. Jänner; b) für die übrigen Schulen des Landes werden nebst den Sonntagen und den gebotenen Feiertagen als Ferialtage bestimmt: (Točke 1 do 3 nimajo s tem dnevom nobenega stika; zaradi tega jih tu ne navajam.) 4. die Tage vom 24. Dezember bis einschließlic 1. Jänner. Naslednje točke 5. do 7. kakor tudi sledeči trije odstavki ne tangirajo 2. prosinca, zato jih ne navajam. Pač pa je v 4. odstavku, ki je povzročil nesporazumljenje učiteljstva glede 2. januarja 1908. In ta se glasi: Am Donnerstage nach dem Ostersonntage, ferner am Donnerstage vor und nach Pfingsten und an solchen sonst schulfreien Donnerstagen, welchen ein schulfreier Tag unmittelbar vorangeht oder unmittelbar folgt, ist Schule zu halten. Tu smo na razpotju glede preporočnega dneva. Če tu navedene točke, oziroma

odstavke pazljivo čitamo, se bomo lahko uverili, da je 2. januar leta 1908 prost dan. Prva točka a) govori vendar o ljudskih šolah, ki se nahajajo v krajih, kjer so obenem tudi srednje šole. In tu se ukaže, da 2. januar ni pouka prost dan. — Mislim, da s to točko nimajo ljudske šole na deželi ničesar opraviti, ker se za te posebej v točki b) določuje pouka prosti dnevi. Najvažnejša točka za rešitev preporočnega vprašanja je četrta. Tu opozarjam cenjene tovariše na besede „bis einschließlic 1. Jänner“. Iz tega sledi, da spada 1. januar k božičnim počitnicam. Potem pa se ne more ozirati na 2. dan januarja letos odredba, navedena v četrtem odstavku, da se mora v četrtek poučevati, ako je bil pred četrtkom pouka prost dan, ali pa pride tak dan po četrtku, torej po pouka prostem dnevu. Zakaj ko bi želel c. kr. dež. š. svet, da je četrtek po novem letu šolski dan, bi bil gotovo v svojem odloku izrečno navedel, kakor je to storil glede četrtke po Veliki noči ter pred in po Binkoštih. Takisto bi moral tudi določiti, da je v četrtek 3. dne novembra pouk na vseh šolah, ki ne začnejo šolskega leta jeseni in imajo glavne počitnice od 1. septembra do 31. oktobra, oziroma do 2. novembra. Prepričan sem, da ne bo nobeden šol. vodja teh šol brez posebne odloka c. kr. dež. šol. sveta začel s poukom 3. dne listopada, ako bi bil ta dan četrtek. — Uram, da sem cenjene tovariše prepričal, da je 2. dne prosinca leta 1908. na ljudskih šolah na deželi pouka prost dan. Ljubo bi mi pa bilo, če se oglasi še kdo drugi v tej zadevi, da bomo vsaj leta 1913., ko nastopi enak slučaj, postopali enako, ako ne bo višja šol. oblast do tega časa ukrenila kaj posebnega. Gselman.

**Iz seje c. kr. okr. šol. sveta v Kranju dne 30. decembra pret. leta.** Predsednik poroča o kurencijah: Rudolf Zoré ima nastopiti svojo službo v Predosljah takoj začetkom l. 1908., Alojzij Sežun in Leo Piber pa začetkom drugega semestra, in sicer prvi v Mavčičah, drugi v Javorjah. Luka Knifcu v Trsteniku se podaljša dopust do 1. marca. Amalija Jegličeva v Kokri odide na novo službo na Dobje koncem februarja, njeno mesto se pa razpiše. Trirazrednica v Šmartnem se razširi v štiritirazrednico. Račun za l. 1907. z dohodki 1909.41 K in stroški 1317.18 K ter prebitkom 592.23 K se odobri, kakortudi proračun za leto 1908. s potrebnostjo 2331.05 K. Krajnim šolskim nadzornikom se imenujejo za Bukovico Janez Podobnik, za Dražgoše Janez Lotrič, za Št. Lenart župnik Fr. Sever in za Poljane župnik Jernej Ramovš. Za razpisano II. učno mesto v Senčurju se stavi primeren predlog. Nadzornik poroča o nadziranju nekaterih šol.

**Društvo za oskrbovanje otrok** ustanove v ljutomerskem okraju. Tako so sklenili na sestanku županov in učiteljev iz vsega okraja, ki ga je sklical dež. sod. svetnik Doksat v Ljutomeru.

**Ponemčevanje ljudskih šol na slovenskem Štajerskem.** Poročajo nam: Okraja Gornja Radgona in Cmurek sta tako srečna, da sta dobila na slovenske šole svojega okraja same učitelje iz nemškega deželnega učiteljskega v Mariboru, ki so usposobljene s a m o z a n e m š k e š o l e. Te gospiče so: Schumenhak pri Sv. Ani na Krumpingu in Kosech (Kožuh) pa pri Mariji Snežni. — V gornje-radgonskem okraju je slovenskim kandidatijam na kvar dobila učiteljsko službo pri Sv. Petru neka Annusheek. Neverjetno, a resnično. Kaj ne, kako diši slovenski kruh; samo pazijo naj, da jim ne bo postalo hudo v želodec. Nam se dela temno pred očmi, ko vidimo, kako čudne in neumneve reči se dogajajo v naših Slov. goricah. In kje hočejo dobiti našinci službe? Pri Nemcih je gotovo ne bodo. — Pred kratkim smo čitali, da se je tam gori na Pohorju upr. zavedni krajni šolski svet najodločneje takemu nastavljanju in doseglju popolen odpah. Ali se ne bi tudi tukaj zavzeli mero-dajni faktorji za svoje pravice? Posnemajmo vrle Pohorce, in uspeh ne sme izostati! Tudi naši poslanci bi se naj pobrigali za naše ljudsko šolstvo in branili našo narodno posest.

**Osebnost v Istri** imajo plemenito navado, da novo imenovanim učiteljem in učiteljicam ne nakažejo plač po tri do štiri mesece. Ob čem naj živi tak srečnež? Ob zraku! Ko mu kruli v želodec, naj uč. mladino o idealih. Ironija vseh ironij! Škandal vseh škandalov! Morda pa misli slavna istrska učna uprava privaditi s takim ravnanjem učiteljstvo — stradanja!

**Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!**

## Razgled po šolskem svetu.

— **Veronauk se odpravi iz italijanskih ljudskih šol.** Naučni minister Rava predloži državnemu svetu zakonski načrt, naj se veronauk odpravi iz vseh ljudskih šol ter se prepusti cerkvi.

— **Proti teološki fakulteti.** Svobodomiselni dijaki na levovskem vseučilišču so priredili 9. pr. m. shod, kjer so sklenili resolucijo, da zahtevajo ločitev teoloških fakultet od vseučilišč ter izrekajo zahvalo in zaupnico Masaryku.

— **Ljudski učitelji — državni uradniki.** Virtemberski deželni zbor je sprejel predlog, da se ljudskošolske učitelje uvrsti med državne uradnike.

— **Druga glavna skupščina društva slov. profesorjev** se je vršila dne 23. pret. mes. v Ljubljani. V resoluciji, ki se je sprejela, se zahteva tudi za Primorsko, Štajersko in Koroško za Slovence šole v materinem jeziku. — To društvo se lepo giblje in je za slovensko srednje šolstvo velike važnosti.

— **17.000 slovenskih otrok** je v Istri brez — šole. Vlada gre seveda Italijanom na roko pri ustanavljanju italijanskih šol — slovenske so ji pa deveta brigada. To je pravičnost!

— **Strelnice vaje v gimnaziji.** Na višji gimnaziji v Budimpešti se vadijo dijaki od leta 1904. dalje razen telovadbe v streljanju, ki je neobligatno. Dozdaj so streljali le v vežalnem orožju, letos pa so uvedli prave vojaške puške. Madjari že vedo — zakaj!

— **Ne marajo denarja.** Romunski list „Tribuna“ poroča, da sta prosila od 40 romunskih šol pravoslavne romunske škofije v Temesvaru samo dve za državno subvencijo. Ostalih 38 šol se ni obrnilo na vlado za podpore, ker se nočejo obvezati, da bodo intenzivneje negovale pouk v madjarskem jeziku.

## Z gospodarskega polja.

— **Nova slovenska posojilnica na Koroškem.** V Borovljah so ustanovili slovensko posojilnico in hranilnico, registrovano zadrugo z omejeno zavezo, ki je začela poslovati s 1. januarjem 1908. Uradovalni bodo vsako nedeljo od 10. do 12. ure dopoldne. Sprejeti denar obrestuje zavod po 4%, posojila daje po 4 1/4% na osebni kredit proti posestvu. S tem se je odpomoglo nujni potrebi slovenskega ljudstva v Borovljah, in novi posojilnici želimo najboljših uspehov.

— **Gospodarska vladna akcija za postojnski okraj.** Poslanec Hribar je bil pri ministrskem predsedniku z namenom, da bi se gospodarska akcija vlade raztegnila tudi na postojnski politični okraj, kjer vladajo skoro enake razmere kakor na primorskem Krasu. Ministrski predsednik je rekel, da se taka akcija ne da združiti z ono za Primorsko, ali obljubil je, da se bo vlada ozirala na to željo.

— **Petrolej podražen.** Večje avstrijske rafinerije petroleja so se zedinile, da povišajo cene petroleja za pol kroga pri metričnem stotu. Pred kratkim je bil petrolej podražen za enako vsoto.

— **Zakon proti alkoholu.** Znano je, koliko zla prihaja od alkohola za poedince, za družine, občine in cele narode. Da se temu pomaga, je izdelal romunski finančni minister Emil Costinescu zakon o monopolu na pijačo, ki bo v kratkem predložen parlamentu v Bukarešti. Glavne točke tega zakona so sledeče: Uvede se monopol na pijačo, ki jo bo država sama prodajala in katera bo morala biti naravna in dobra. Gostilnice bodo v občinskih rokah; vodili jih pa bodo samo neporočeni ljudje, in sicer kot občinski uradniki. — Število gostilnic se ne sme množiti; v vasi, kjer je pa manj nego 150 hiš, sme biti samo ena gostilnica; kjer je manj nego 150 hiš, se sme otvoriti gostilnica le v tem slučaju, ako pet kilometrov naokolo ni nobene vasi z gostilnico. — Prepovedano je dajati pijačo na upanje ali na blago (žito i. dr.). Plačati se mora vedno takoj in v gotovem denarju. Gostilnice se zapirajo vsak dan ob 8. uri zvečer; ob nedeljah in praznikih morajo biti zaprte tudi dopoldne. Po gostilnicah so vsake vrste igre prepovedane. Pijače se ne sme dajati pijanim osebam in onim, ki še niso izpolnili 16. leta. Kdor se v pijanem stanju skrega ali stepe ali pade na ulici, bo kaznovan prvi pot z 20 kronami, drugič z 48urnim zaporom in tretjič dobi tri dni zapore. Ko prestane to zadnjo kazen, zapisejo njegovo ime v register pijancev, ki jim je po gostilnicah prepovedano dajati pijačo. — Ta zakon bo gotovo veliko koristil romunskemu narodu. Koristil bi pa tudi Slovincem.

— **Kmetijska družba za Koroško** je štela ob koncu 1906. leta 144 podružnic z 8169 člani in je imela 43 nadaljevalnih (nedejskih) kmetijskih šol s 594 učenci. Zveza koroških zavarovalnic za živino je štela 109 podružnic s 3775 člani, ki so imeli zavarovanih 20.475 živali. Izplačalo se je leta 1905. članom za nezgode 84.667 K 62 h. Zveza koroških čebelarških društev šteje 43 podružnic s 738 člani in ima nastavljene 4 potovalne učitelje. Družba je izdala za povzdigo živinoreje 44.000 K, za povzdigo konjereje 73.000 kron. Za melioracije je izdala nad 20.000 K. Leta 1906. je imela nad 700.000 K prometa.

Družba je dobila leta 1906. od dežele in države 132.563 K podpore.

— **Delnisko družbo kranjskih opekaren** so ustanovili v Ljubljani. Prvo veliko moderno parno opekarnico postavijo v Ilirski Bistrici.

— **Kranjski kmetijski družbi** je dalo poljedelsko ministrstvo 6000 K za izplačevanje nagrad za izboljšanje hlevov.

— **Slovenske podružnice štajerske kmetijske družbe, na delo!** V lep in vzpodbuden zgled vsem je gotovo mlada, še niti dobro leto poslujoča podružnica v St. Jurju ob južni železnici, ki je imela minulo leto, kakor je čitati v „Narodnem listu“, 20.000 K prometa. Naročilo se je 9 vagonov umetnih gnojil, za katere se je dobilo do 200 odjemalcev. Kaj pa druge podružnice? Poznamo marsikatero, ki še enega predavanja ni priredila, kaj šele, da bi kaj storila za gospodarsko povzdigo kraja. Dela je treba — in ne le lepih besed.

— **Pošta v Avstriji** je odpravila v letu 1906. 682 milijonov pisem in 463 milijonov dopisnic. Poslanega je bilo po pošti denarja za 1 milijardo 547 milijonov kron. Na 1000 prebivalcev pride povprečno 54.894 pisem, na vsakega posameznika na teden po eno pismo.

— **Zoper žganje.** V Berlinu so dame ustanovile društvo, kateremu je namen, boriti se zoper pijančevanje, posebno še proti žganje-pitju.

— **Pregledovanje mleka.** Na tretjem mednarodnem mlekarškem kongresu v Haagu je bila sprejeta nastopna resolucija: Povsod se mora uvesti veterinarsko, kemično in bakteriološko pregledovanje mleka. 2. Hlevi se morajo zidati po zdravstvenih predpisih. 3. Hleve in živino naj pregledujejo zdravstveni nadzorniki vsaj vsake tri mesece.

— **Trgovski promet z živino v pret. l.** Po statističnih pregledih je nazadovoljivo trgovski promet v prvem polletju pret. leta tako glede izvoza kakor tudi uvoza. Izvoz klavne živine je padel za 15.345 kosov, kar pomeni nazadovanje za več nego 9 milijonov kron. Najbolj je nazadovoljivo izvoz goveje živine, do čim se je izvoz ovac in prašičev nekoliko povečal. Tudi izvoz mesa je padel za okroglo 1 milijon kron vrednosti. Nazadovanje izvoza kaže posebno izvoz goveje živine v Nemčijo, nasprotno pa je poskočil izvoz ovac tako v Nemčijo kakor tudi v Belgijo. Izvoz prašičev je šel večinoma v Švico. Meso se je izvažalo na Nemško, v Švico, na Francosko in v Romunijo. — Uvoz klavne živine v našo monarhijo je nazadovoljivo v primeri z lanskim prvim polletjem za 78.037 glav, kar pomeni približno 11 milijonov kron vrednosti. Da je uvoz tako padel, je v prvi vrsti pripisovati zaprtiji Srbije. Uvoz iz drugih držav v našo monarhijo je precej neznaten, samo Italija je uvozila 4331 glav goveje živine in istotako Črnagora 1150 govedi.

— **Izseljenec iz Amerike.** Laški listi iz kraljeva naznanjajo, da se seli iz Amerike v Italijo 200.000 ljudi, ker ne dobijo tam za služba. Vrne pa se jih še več. — Ogrska vlada je izdala naredbo, da se nikomur več ne izdajajo potni listi za Ameriko. Vrača se jako obilo ogrskih podanikov iz Amerike.

— **Zavarovanje poljskih delavcev na Danskem.** Danski minister notranjih zadev je predložil zbornici zakonski načrt za zavarovanje poljskih delavcev. Zavarovanje bo prisilno in se bo tikalo le onih poljedelskih in gozdarskih podjetij, ki plačujejo čez 12.000 K letnega davka. Manjši posestniki morejo pristopiti prostovoljno, in država plača zanje polovico doneskov. Ta letni državni prispevek je določen na 165.000 K. Na podoben način hočejo preurediti to zavarovanje na Nemškem.

— **Življensko zavarovanje** si pridobiva poleg izkazov naših zavarovalnih zavodov tudi v slovenskih krogih čimdalje večje priznavanje. Naši ljudje prihajajo končno do prepričanja, da ima nalaganje prihrankov v zavarovalne zavode velike prednosti. — Kapital, ki ga naložimo pri njih, se ne le obrestuje, temveč preskrbi vlagatelj z njim najboljše svojo rodovino. Če smo spoznali, da je neobhodno potrebno zavarovati ves gromotni imetek, potem je ravno naša dolžnost zavarovati tudi oritelj za slučaj, ako bi prerano izgubile dohodek, ki ga zasluži rodovinski oče. — Pri izbiranju zavarovalnih zavodov v svrhu zavarovanja naj odločujejo pri vsakem previdnem možu toliko ugodni zavarovalni pogoji in njihovi nizki ceniki, kolikor tudi varnost dotičnih zavarovalnih zavodov. Da bomo mogli lažje presoditi varnost zavarovalnih zavodov, moramo prej navesti nekatera pojasnila. Asekuracijski regulativ iz 1896. l. odreja, da morajo zavarovalni zavodi nalagati gotov del zavarovalnin, ki tvorijo premijsko rezervo. Tako pridobljene premijske rezerve zagotavljajo zavarovalcem izpolnitev obvez, ki so jih prevzeli zavarovalni zavodi pri rednem poslovanju razvoju. Pravilno je torej, da morajo izkazovati zavodi, ki obstojajo že dlje časa, visoke zneske premijskih rezerv, bodi zaradi tega, ker so že sprejeli velike zneske na zavarovalninah in imajo mnogo obvez, bodi tudi zaradi tega, ker so te njihove obveze starejše in v tem slučaju se mora že približevati premijska rezerva kar največ polni

\*) Za zadnjo številko prepozno došlo. Objavljamo danes, ker je važno za bodočnost. Ured.